

Mateusz Matyszkowicz: Oduczanie nieudolności

Aby kogoś rozśmieszyć, musimy wiedzieć, czym jest powaga

Aby kogoś rozśmieszyć, musimy wiedzieć, czym jest powaga

Jeśli kogoś rozśmieszymy skutecznie, będzie to oznaczało, że lepiej od innych zrozumieliśmy powagę rzeczywistości, zgłębiliśmy ją, a następnie znaleźliśmy sposób na to, by ten stan przełamać.

Jeśli natomiast ktoś się smuci, to zwykle nie wie, czym tak naprawdę jest smutek – nie potrafi stanąć obok siebie, przyjrzeć się swoim stanom, a następnie znaleźć sposób na to, by z nich się wydostać. Nic tu nie zmienia fakt, że człowiek smutny potrafi o swoim nastroju opowiadać godzinami, ba, ma zadziwiającą zdolność zarażania innych tym, co sam przeżywa. Właśnie – cóż z tego, że mówi godzinami, skoro

do końca tego nie rozumie, a tym bardziej nie wie, co powinien zrobić, żeby oddalić od siebie przykre myśli. Zdanie „Jestem smutny i rzeczywistość mnie przeraża” będzie prawdziwe zawsze wtedy, gdy wypowiadający je człowiek będzie miał właśnie takie odczucia. Sztuką jest jednak powiedzieć: „Jestem smutny, ale wiem, co mam teraz zrobić. I zrobię to”.

O potrzebie metapostawy

Takie stanięcie obok siebie, przypatrzenie się sobie i otaczającej nas rzeczywistości, a następnie podjęcie działania proponuje w rozmowie z Joanną Lichocką prof. Andrzej Zybertowicz. W książce „III RP. Kulisy systemu” mówi rzeczy, od których niejednemu działaczowi prawicy włosy stają dęba, jak choćby to, że do swojej polskości powinniśmy mieć dystans – i taką strategię proponuje środowiskom, z którymi się utożsamia, czyli tzw. obozowi niepodległościowemu. Mieć dystans nie po to, żeby od polskości się oddalić, ale by rozumieć ją lepiej i wiedzieć, kiedy jesteśmy słabi i nie osiągamy zamierzonych celów, a następnie po to, by ten stan rzeczy zmienić. Odwołuje się tu do schematu pojęciowego Rafała Ziemkiewicza – jest tu powołanie się na koncepcję polactwa i mentalności postkolonialnej. Zwykle takie diagnozy traktuję z rezerwą, ale prof. Zybertowicz trafia w sedno, gdy pisze, że nie chodzi tu o odnajdywanie polactwa w innych, ale w sobie samym.

W książce „III RP. Kulisy systemu” mamy ostrą polemikę z postawą, która jest ukierunkowana na zmienianie innych, a nie uwzględnia faktu, że to my przede wszystkim powinniśmy się zmienić. Przejść od myślenia negatywnego, które jest obwinianiem innych (cóż z tego, że często opartym na prawdziwych obserwacjach), do rozstrzygnięcia kwestii, jak ja sam muszę się zmienić, by obecny stan rzeczy uległ zmianie.

Jednym z przykładów, na które prof. Zybertowicz się powołuje, jest diagnoza, zgodnie z którą prawica przegrywa wszystkie batalie, ponieważ media są w rękach „tamtych”. I to prawda, że media tzw. mainstreamowe mają lepsze zasięgi, większe budżety i stabilniejsze finansowanie. Ale czy nie jest tak, że często my im w tym pomagamy? Choćby nieudolnie robiąc to, co do nas należy, nie umiejąc działać zespołowo, wytwarzając lichego produktu. Nie pracując nad tym, co buduje kapitał społeczny, a w tym wypadku inicjatywy prawicowe, czyli nad komunikacją – jej formą, trafnością, estetyką. Innymi słowy: skutecznością. Czy mamy się chlubić tym, że wypuszczamy nieskuteczne komunikaty? Że zapominamy, iż nieodłączną częścią każdej wypowiedzi jest jej pragmatyka?

Mowa, która zmienia świat

Komunikacja z samej definicji wymaga interakcji między dwiema stronami, które wzajemnie przekazują sobie informacje, nie jest więc rachitycznym i nieśmiałym monologowaniem, kiepską polszczyzną, bez autorefleksji, bez podawania argumentów, bez szukania wspólnej podstawy z tymi, których chcemy wciągnąć do rozmowy. Nie ma co już rozwodzić się dłużej na temat prawicowych monologów, które cieszą przede wszystkim tych, którzy je wygłaszają, i tyle po tym zostaje.

Dotyczy to zarówno komunikacji wewnętrznej, jak i zewnętrznej. Wewnętrznej po to, byśmy potrafili porozumieć się z tymi, którzy będą towarzyszyli nam w działaniu. I zewnętrznej po to, by nasz przekaz docierał do tych, którzy nierzadko nigdy o nim nie słyszeli albo wyrobili sobie na jego temat błędną opinię.

Chociaż jednak... Jeśli mamy do końca zrozumieć problem, to jeszcze jedna konsekwencja negatywów, o których mówi prof. Zybertowicz. Coś, co można nazwać wyuczoną nieudolnością. Kiedy już

uświadamiamy sobie, jak jest źle, kiedy wdrukujemy w siebie te wszystkie tezy o obcych mediach i fatalnej rzeczywistości, zwykle przyzwyczajamy się do myśli, że tak już być musi, bo prawica jest skazana na porażkę. Czasem wręcz dochodzi do sytuacji, w której mamy trudność z akceptacją tych sukcesów, które udało się osiągnąć, od razu podejrzewając, że musiały stać za nimi nieczne siły lub cena ich osiągnięcia była zbyt wysoka. To jest wyuczona nieudolność – nauczyłem się, że nie osiągnę celów i nie zrealizuję marzeń. I dobrze mi z tym. Będę miał wieczną satysfakcję, że Polska nigdy nie osiągnie tego, do czego jest zdolna.

Biegnij, aby wygrać

Tymczasem wojny wywołuje się po to, by je wygrywać, do zawodów staje się, by dobiec jako pierwszy. Trzeba się uczyć od św. Pawła, który namawia do myślenia w takich kategoriach: w dobrych zawodach uczestniczyłem i zwyciężyłem. A zatem nie liczą się tylko dobre zawody, ale i zwycięstwo. Nie tylko zwycięstwo, ale i dobre zawody. Te dwie rzeczy powinny być nierozłączne.

Bo jeśli nie sukces, to co? To utrwalenie obecnych patologii. Jeśli ktoś na prawicy dopuszcza myślenie w kategoriach porażki, jeśli nie pozwala kierować się na sukces, jeśli odrzuca szanse pokonania największych trudności, to najlepiej służy siłom, których nie znosi. Służy swojemu wrogowi i jeszcze czerpie z tego moralną satysfakcję.

W swojej diagnozie prof. Zybortowicz osiągnął zadziwiający efekt. Z jednej strony postraszył, złajał, może łagodnie: napomniał. Z drugiej, daje dużo optymizmu. Zachęca do czegoś, co nazywa patriotycznym coachingiem i go uprawia. „Pomysłowa samoorganizacja Polaków jako przygoda życia” – to jedno z ostatnich zdań książki. Warto z nim pozostać.

Mateusz Matyszkowicz

Tekst ukazał się w Gazecie Polskiej Codziennie

Przeczytaj fragment książki III RP. Kulisy systemu, którą patronatem medialnym objęła Teologia Polityczna